

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 89 1 P 032975 21 Rev
Banjaluka, 12.08.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Violande Šubarić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca JZU B. I.S., koju zastupaju punomoćnik A.-B. Z. i A. M., advokati iz S., protiv tuženog M. dr. M., koga zastupa D. S., advokat iz I.S., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 032975 20 Gž 2 od 21.12.2020. godine, na sjednici održanoj dana 12.08.2021. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 032975 20 Gž 2 od 21.12.2020. godine se ukida i predmet se vraća tom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Sokocu, Odjeljenje u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 032975 15 P od 27.11.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi na ime naknade štete isplati iznos od 117.187,34 KM, za period od 12.01.2009. godine do 15.02.2015. godine, prema Ugovoru o specijalizaciji br. ... od 12.01.2009. godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe, odnosno 20.07.2015. godine pa do isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka, a sve to u roku od 30 dana, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 9.774,70 KM, u roku od 30 dana, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 032975 20 Gž 2 od 21.12.2020. godine žalba tužioca je odbijena i presuda Osnovnog suda u Sokocu, Odjeljenje u Istočnom Sarajevu broj: 89 1 P 032975 15 P od 27.11.2019. godine, potvrđena.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbaci, odnosno odbije.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se obaveže tuženi da mu, na ime naknade štete prouzrokovane neispunjenjem obaveza iz Ugovora o specijalizaciji br. ... od 12.01.2009. godine, isplati iznos od 117.187,34 KM, sa zakonskom zateznom kamatom.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su tuženi i K.C.I.S., Klinika bolničkih službi u K. zaključili ugovor o specijalizaciji dana 12.01.2009. godine, kojim se tuženom omogućava obavljanje specijalizacije iz dječije hirurgije za potrebe K.C.I.S., u trajanju od 60 mjeseci, počev od 15.01.2009. godine; da će se tuženom za vrijeme obavljanja specijalizacije isplaćivati plata u iznosu od 80% utvrđenog koeficijenta ljekara specijaliste za prvu i drugu godinu, a 90% za treću, četvrtu i petu godinu u skladu sa Zakonom (tačka 1. ugovora); da za vrijeme obavljanja specijalizantskog staža van K.C. na drugim fakultetima, zavodima ili institutima tuženom pored utvrđene naknade pripada i naknada na ime putnih troškova i dnevnica; da je tačkom 2. 4. Ugovora propisano da će tuženi po završetku specijalizacije nakon položenog specijalističkog ispita i sticanja zvanja specijaliste raditi u K.C.I.S. onoliko vremena koliko traje specijalizacija tj. 60 mjeseci, a u slučaju prekida specijalizacije prije isteka specijalizantskog staža ili nepoloženog specijalističkog ispita i zvanja specijaliste iz dječije hirurgije ili ukoliko ne ostane na radu u K.C.I.S. najmanje 60 mjeseci nakon sticanja zvanja specijaliste iz dječije hirurgije vratiti K.C.I.S. naknadu i to sav bruto iznos primljenih sredstava sa pripadajućom kamatom na ime troškova specijalizacije koje je primio u vidu plate za vrijeme provedeno na specijalizaciji kao i ostale troškove, a sve to u roku od 30 dana, te da će nadoknaditi K.C.I.S. prouzrokovanu materijalnu i finansijsku štetu u visini troškova za sva primanja, kao i sve druge eventualne troškove (tačka 2. 5. ugovora); da je kod Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu izvršen upis osnivanja tužioca 17.10.2013. godine, kao subjekta nastalog podjelom K.C.I.S., a da iz Diobnog bilansa K.C.I.S. od avgusta 2012. godine proizlazi da su pravni sljednici K.C.I.S. tri subjekta: tužilac, Javna zdravstvena ustanova univerzitetska bolnica F. i Javna zdravstvena ustanova Psihijatrijska bolnica S.; da je tuženi dana 28.05.2014. godine položio specijalistički ispit i stekao zvanje specijaliste dječije hirurgije, nakon čega je sa tužiocem zaključio Ugovor o radu 09.06.2014. godine, kojim se tuženi prima na rad na neodređeno vrijeme počev od 01.06.2014. godine na poslove specijaliste dječije hirurgije; da je tuženi podnio zahtjev da mu tužilac odobri neplaćeno odsustvo u trajanju od 2 mjeseca i da mu je rješenjem tužioca odobreno neplaćeno odsustvo u trajanju od 2 mjeseca u periodu od 15.12.2014. godine do 15.02.2015. godine; da je tužilac 27.02.2015. godine donio rješenje o otkazu ugovora o radu i prestanku radnog odnosa tuženom sa 15.02.2015. godine jer se tuženi po isteku neplaćenog odsustva u trajanju od dva mjeseca nije vratio na rad u roku od 5 dana od isteka neplaćenog odsustva; da je po prijedlogu tužioca u pogledu dokazivanja visine tužbenog zahtjeva vještak finansijske struke sačinio nalaz i mišljenje o novčanim iznosima plata i naknada koji su tuženom isplaćeni u periodu od 15.01.2009. do 27.02.2015. godine.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je, polazeći od toga da se vještak izjasnio da u početnom bilansu tužioca nema zavedenih potraživanja koja su predmet ovog postupka, te da se u momentu vršenja statusnih promjena ili podjele pravnog subjekta, trebao uraditi diobni bilans u kome bi se sva potraživanja iskazala i znalo kome koja potraživanja pripadaju, da nije vođena evidencija potraživanja od radnika kroz glavne knjige i sporna potraživanja nisu iskazivana kroz godišnje obračune, zaključuje da se ne može utvrditi da su sporna potraživanja tužioca - Bolnice I.S., odnosno novog subjekta koji je nastao, slijedom čega nalazi da je prigovor aktivne legitimacije osnovan. S obzirom da se konkretno potraživanje ne može smatrati imovinom tužioca, jer nije popisano u početnom bilansu, niti popisivano u glavnoj knjizi i godišnjim obračunima, to ne može doći ni do njenog umanjenja, te je pozivom na odredbe

člana 14. i 15. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 36/09), Pravilnika o kontnom planu („Službeni glasnik RS“ br. 79/09), te član 122. i 155. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO), odbio tužbeni zahtjev.

Takođe, prvostepeni sud zaključuje da je osnovan i prigovor neispunjenja ugovorne obaveze, u kome je tuženi istakao da mu nisu uplaćivani doprinosi, nije uplaćeno polaganje specijalističkog ispita, te da nije raspoređen na odgovarajuće radno mjesto, jer je bio raspoređen u Hiruršku ambulantu odraslih i ortopedsku ambulantu odraslih, a da za te oblasti nije edukovan, s obzirom na specijalizaciju iz oblasti dječije hirurgije.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Obrazložio je da je prvostepeni sud dao razloge zbog kojih je tužioca odbio sa postavljenim tužbenim zahtjevom, te da se ne mogu prihvatiti žalbeni navodi da je prvostepeni sud učinio povredu odredaba parničnog postupka.

Pobijana presuda nije pravilna.

Članom 26. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 55/07- prečišćeni tekst, u daljem tekstu: ZR), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o specijalizaciji, je propisano da poslodavac može radnika uputiti na određene oblike stručnog osposobljavanja i usavršavanja, u skladu sa zahtjevima i potrebama radnog mjesta radnika, a posebno kada dođe do usvajanja i primjene novih metoda u organizaciji i tehnologiji rada. Članom 53. Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", broj 13/98-prečišćen tekst, 39/99 i 26/00), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o specijalizaciji, stavom 1. alineja 4. propisano je da, ako zakonom nije drugačije određeno, poslodavac je dužan da radniku obezbjedi naknadu plate u visini od 100 % u slučaju stručnog osposobljavanja i usavršavanja radi potrebe procesa rada kod poslodavca.

Tuženom je odobrena specijalizacija rješenjem Ministarstva od 24.11.2008. godine, na osnovu odredbe člana 71. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS" broj 18/99, 58/01 i 62/02), na osnovu rješenja K.C. u I. S. od 13.11.2008. godine o dodjeli specijalizacije, kod koga je tuženi bio u radnom odnosu, a nakon toga je zaključen ugovor o specijalizaciji 12.01.2009. godine kojim su regulisana prava i obaveze ugovarača.

U obligacionopravnom smislu, ugovorom o radu radnik iznajmljuje, na neodređeno ili određeno vrijeme, svoje radne sposobnosti poslodavcu, koji mu, za uzvrat, plaća određenu zaradu, pri čemu se među njima uspostavlja i propisima uređen radni odnos ispunjen pravima, obavezama i odgovornostima. Ugovor o radu nije samo akt zasnivanja nego i uređivanja radnog odnosa. Kao akt uređivanja radnog odnosa, ugovor o radu ima normativno dejstvo, jer određuje sadržinu prava, obaveza i odgovornosti svakog zaposlenog i svakog poslodavca. Ugovorom o radu mogu da se ugovore i druga prava i obaveze koja nisu uređena odredbama ZR i opštim aktom (pa tako i specijalizacija). Sadržaj ugovora o radu može se mijenjati (kao i svaki drugi ugovor) tokom trajanja radnog odnosa saglasnošću volja potpisnika. Odredbama ZR nije zabranjeno da se prava, obaveze i odgovornosti ugovarača u toku trajanja rada regulišu još nekim ugovorom (kao ugovor o specijalizaciji), a ne samo ugovorom o radu na neodređeno (ili određeno) vrijeme.

Navedeni ugovor o specijalizaciji je izraz slobode ugovaranja, u smislu odredbe člana 10. ZOO, a po svom sadržaju predstavlja svojevrsan ugovor o radu, odnosno dopunu takvog ugovora, kojim se uređuje radnopravni status tuženog, prava i obaveze ugovarača u vezi sa odobrenom specijalizacijom.

Tuženi je navedeni ugovor potpisao svojom slobodnom voljom. Njegovim odredbama nisu utvrđeni nepovoljniji uslovi rada za tuženog od onih propisanih zakonom. Štaviše, omogućeno mu je napredovanje u poslu u vidu specijalizacije. Prema tome, taj ugovor nije protivan odredbama ZOO, a ni odredbama ZR, niti nekim drugim prinudnim propisima, pa ni u pogledu njegove odredbe koja reguliše obavezu tuženog da u zvanju specijaliste dječije hirurgije provede u radnom odnosu, kao specijalista, najmanje 60 mjeseci, a da u protivnom namiri sve troškove nastale po osnovu specijalizacije ako mu prestane radni odnos prije isteka roka od 60 mjeseci, pod kojima se podrazumjevaju naknade i to bruto iznos primljenih sredstava sa pripadajućom kamatom na ime troškova specijalizacije koje je primio u vidu plate za vrijeme provedeno na specijalizaciji kao i ostale troškove.

Nije sporno da je tužilac 28.05.2014. godine položio specijalistički ispit i počeo da radi kod tužioca i sa tužiocem zaključio Ugovor o radu 09.06.2014. godine, kojim se tuženi prima na rad na neodređeno vrijeme počev od 01.06.2014. godine na poslove specijaliste dječije hirurgije, da mu je tužilac odobrio neplaćeno odsustvo u trajanju od 2 mjeseca u periodu od 15.12.2014. godine do 15.02.2015. godine, a dana 27.02.2015. godine donio rješenje o otkazu ugovora o radu i prestanku radnog odnosa tuženom sa 15.02.2015. godine jer se tuženi po isteku neplaćenog odsustva u trajanju od dva mjeseca nije vratio na rad u roku od 5 dana od isteka neplaćenog odsustva.

Ove činjenice nije sporio ni tuženi, pa ni da su mu isplaćivani ugovoreni iznosi za vrijeme specijalizacije, izuzev što je prigovarao da je sam platio troškove specijalističkog ispita.

Osnovano se revizijom ukazuje na pogrešan zaključak nižestepnih sudova da tužilac nije aktivno legitimisan da od tuženog traži povrat sredstava koji su mu dati za vrijeme specijalizacije. Nije sporno da je kod Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu izvršen upis osnivanja tužioca 17.10.2013. godine, kao subjekta nastalog podjelom K.C. u I.S., a da iz Diobnog bilansa K.C. u I.S. od avgusta 2012. godine proizlazi da su pravni sljednici K.C. u I.S. tri subjekta: tužilac, Javna zdravstvena ustanova univerzitetska bolnica F. i Javna zdravstvena ustanova Psihijatrijska bolnica S.

Iz činjenice da u početnom bilansu tužioca nema zavedenih potraživanja koja su predmet ovog postupka, pogrešno nižestepeni sudovi zaključuju da tužilac nije pravni sljednik K.C. u I.S., te da nije aktivno legitimisan u ovoj parnici.

Tuženi nije osporavao da su mu i poslije (a i prije) statusne promjene kod subjekta K.C. u I.S. (2012/2013) isplaćivani ugovoreni iznosi plata i naknada, te da je po završetku specijalizacije 28.05.2014. godine počeo da radi kod tužioca i sa tužiocem zaključio Ugovor o radu 09.06.2014. godine, niti mu je tada bilo sporno da li je tužilac pravni sljednik subjekta K.C. u I.S. sa kojim je zaključio ugovor o specijalizaciji.

Zato činjenica da li je tužilac i ostali subjekti nastali podjelom, u diobnom bilansu morao evidentirati sva potraživanja kako bi se znalo kome koja potraživanja pripadaju, eventualno može biti od značaja za te pravne subjekte, a nema značaja za obavezu tuženog prema ugovoru o specijalizaciji.

Nije sporno da je tuženi samo djelimično ispunio svoju obavezu iz ugovora o specijalizaciji (radio od 01.06.2014. do 15.12.2014. godine), jer vrijeme koje je tuženi proveo na radu kod tužioca nakon polaganja specijalističkog ispita, predstavlja vrijeme za koje je djelimično ispunio svoju obavezu.

Prestankom ugovora o radu raskinut je i ugovor o specijalizaciji. Time su bili ispunjeni zakonski uslovi da, zbog raskida predmetnog ugovora o specijalizaciji, saglasno odredbi člana 132. stav 2. ZOO, strana koja je ugovor izvršila potpuno ili djelimično traži da joj se vrati ono što je dala, pa je tužilac ovlašten da zahtijeva od tuženog vraćanje iznosa sredstava saglasno odredbama ugovora o specijalizaciji.

Revizijom tužioca osnovano se ukazuje da su nižestepeni sudovi zbog pogrešne ocjene izvedenih dokaza, u smislu odredbe člana 209, a u vezi sa članom 8. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) propustili potpuno i pravilno utvrditi činjenice relevantne za odluku u ovoj pravnoj stvari, čime je činjenično stanje na kome je zasnovana drugostepena presuda ostalo nepotpuno utvrđeno.

Kako je drugostepeni sud zbog pogrešnog pravnog pristupa u rješavanju ove pravne stvari propustio ocijeniti odlučne žalbene navode i utvrditi odlučne činjenice koje su od značaja za presuđenje, valjalo je pobijanu presudu na temelju odredbe člana 250. stav 2 . ZPP ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku, drugostepeni sud će imati u vidu razloge ovog rješenja, pa će pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava donijeti na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati jasne i logične razloge.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić